

mgr Emilia Nawrotek

STRESZCZENIE

Rozprawa doktorska „*Prawne aspekty ochrony rolnych zasobów naturalnych przed gatunkami inwazyjnymi*” prezentuje zagadnienia prawnej ochrony i przeciwdziałania negatywnym skutkom inwazji biologicznych w agroekosystemach.

Introdukcje obcych gatunków inwazyjnych jako czynnik ubożenia bioróżnorodności jest stosunkowo nowym przedmiotem badań, tak przyrodniczych jak i ekonomicznych, ale zwłaszcza prawniczych.

Inwazyjne gatunki obce zostały określone jako jedna z najważniejszych przyczyn bezpośredniej utraty różnorodności biologicznej i zmian w usługach ekosystemowych. W celu zaradzenia zagrożeniu inwazyjnymi gatunkami obcymi opracowano wiele instrumentów prawnych, wytycznych oraz narzędzi technicznych.

Postępujące zmiany klimatyczne i przekształcenia siedlisk w wyniku nasilającej się działalności człowieka negatywnie wpływają na zachowanie różnorodności biologicznej, a globalizacja, handel międzynarodowy, działalność producentów rolnych przyczynia się do rozprzestrzeniania się inwazyjnych gatunków obcego pochodzenia. Pojawienie się obcego gatunku inwazyjnego na danym obszarze a następnie jego ekspansja powoduje wiele problemów zarówno przyrodniczych jak i gospodarczych: powodują straty ekonomiczne w rolnictwie, leśnictwie, gospodarce rybackiej czy wodnej, a także są źródłem kosztów ekologicznych, których konsekwencją jest konieczność ochrony i opieki nad zagrożonymi rodzimymi gatunkami i ekosystemami.

Przeprowadzone rozważania uprawniają do stwierdzenia, że obecnie brakuje wystarczających rozwiązań prawnych, które pozwalają na skuteczne przeciwdziałanie inwazjom biologicznym w rolnych zasobach naturalnych i istnieje potrzeba stworzenia całościowej regulacji w tym zakresie. Pojedyncze, a także rozproszone mechanizmy prawne zawarte w obowiązujących przepisach nie tworzą spójnego systemu prawnego mającego na celu ochronę zasobów naturalnych tym bardziej rolnych zasobów. Można jedynie uznać że sygnalizują problem ochrony i przeciwdziałania inwazjom biologicznym.

Praca doktorska składa się z siedmiu rozdziałów.

W pierwszym rozdziale przedstawiono ustalenia terminologiczne, które stanowią swoistą siatkę pojęciową, wyjaśniającą i definiującą, pojawiające się w rozważaniach pracy.

Drugi rozdział został poświęcony charakterowi różnorodności biologicznej. Rozważania koncentrują się na społeczno-gospodarczym znaczeniu różnorodności biologicznej i powiązanych z nią usług ekosystemowych w szczególności na znaczeniu ich dla dobrobytu człowieka przez ukazanie wkładu w rolnictwo i bezpieczeństwo żywnościowe.

Trzeci rozdział dotyczy zjawiska inwazji biologicznych. Próba zdefiniowania przedmiotowego zjawiska, uzupełniona przedstawieniem skali zjawiska, uwarunkowaniem i konsekwencjami.

Problematyka trzeciego rozdziału obejmuje jeszcze zagadnienie teoretyczno-prawne odnoszące się do zasad prawnych mających znaczenie w dla ochrony rolnych zasobów naturalnych przed inwazyjnymi gatunkami obcymi.

Rozdział czwarty obejmuje zagadnienie dotyczące rozprzestrzeniania gatunków obcych inwazyjnych w agrobiosystemach, przedstawia wpływ inwazji biologicznych w skali globalnej na rolne zasoby naturalne.

W rozdziale piątym podjęto się analizy materiału normatywnego obejmującego ochronę zasobów roślinnych i leśnych przed gatunkami obcymi inwazyjnymi.

Rozdział szósty został poświęcony ochronie rolnych zasobów zwierzęcych przed gatunkami obcymi inwazyjnymi. Obok analizy obejmującej instrumenty prawne ochrony zwierząt gospodarskich zawartych w przepisach prawa międzynarodowego, unijnego oraz krajowego dokonano przeglądu prawnej ochrony zwierząt wolnożyjących przed inwazjami biologicznymi.

Problematyka rozdziału siódmego dotyczy ochrony komponentu zasobu rolnego w postaci ziemi(gruntu) oraz wody przed gatunkami obcymi inwazyjnymi.

Rozprawę zamyka zakończenie, w którym zostaną podsumowane rozważania zmierzające do rozwiązania problemu badawczego oraz przedstawione wnioski de lege lata oraz de lege ferenda.

Kluczowe słowo: rolne zasoby naturalne, inwazyjne gatunki obce, agrobioróżnorodność, inwazje biologiczne

Ewelina Manolek